

Tuaslagadh: cad a imíonn as radharc san uisce?

Súil thapa ar an gceacht

Tosaigh le cupán trédhearcach agus spúnóg siúcra: an imíonn an siúcra go deo sa tae? Déanann na daltaí tuar don siúcra, don salann, don ghaineamh agus don phlúr, agus ansin sórtálann siad na cártaí Athraigh / Tomhais / Coinnigh mar an gcéanna ar an bpleanálaí idirghníomhach don tástáil chothrom. Cuireann na grúpaí spúnóg chothrom amháin isteach i gcupáin chomhionanna, corraíonn siad gach ceann fiche uair go mall, agus breacann siad síos go tapa / tar éis tamaill / ní ar chor ar bith sa Dialann Imscrúdaithe. Críochnaigh tríd an téarma tuaslagán a ainmniú, bunaithe ar na cupáin thrédhearcacha siúcra agus salainn i gcomparáid le gráinní gainimh agus leis an bplúr scamallach.

Cuspóirí foghlama

- Pleanálaigí tástáil chothrom ar thuaslagadh trí na hathróga a shórtáil faoi 'athraigh', 'tomhais' agus 'coinnigh mar an gcéanna'
- Breathnaígí agus taifeadaigí cé na hábhair a thuaslagann in uisce agus cé na cinn nach dtuaslagann
- Mínígí nach ionann tuaslagadh agus imeacht as radharc go deo

Roimh an gclog – ullmhúchán

Roimh an gcloigín, líon ceithre chupán thrédhearcacha chomhionanna in aghaidh an ghrúpa go dtí an líne chéanna as crúsca amháin uisce atá ag teocht an tseomra. Cuir tráidirí i leataobh ina bhfuil siúcra, salann, gaineamh súgartha glan agus plúr coitianta, iad uile lipéadaithe, chomh maith le spúnóga agus tuáillí páipéir. Oscail an pleanálaí idirghníomhach don tástáil chothrom; priontáil leathanach amháin den Dialann Imscrúdaithe do gach dalta.

Ábhair

Mír	Líon	Do gach	Foinse	Ionadach saor
cupáin phlaisteacha thrédhearcacha chomhionanna	4	grúpa	seomra ranga	potaí iógairt glana thrédhearcacha nó prócaí suibhe
uisce ag teocht an tseomra i gcrúsca (le húsáid roimh an gceacht chun na cupáin a líonadh)	1	rang	seomra ranga	gnáthuisce fuar ón sconn, fágtha ina sheasamh fad a bhíonn tú ag ullmhú
siúcra	1	rang	ollmhargadh	siúcra mín nó siúcra gráinneach ó sheomra na foirne
salann boird	1	rang	ollmhargadh	salann cócaireachta ó sheomra na foirne
gaineamh súgartha glan	1	rang	trealamh na scoile	grean mín glan ó fhochupán pota plandaí atá nite, agus é tirim go hiomlán
plúr coitianta	1	rang	ollmhargadh	plúr arbhair
taespúnóga nó spúnóga ceardaíochta	4	grúpa	seomra ranga	spúnóg amháin in aghaidh an ghrúpa, glanta idir ábhair
tuáillí páipéir	1	grúpa	seomra ranga	seanéadaí soithí
Leathanach sa Dialann Imscrúdaithe	1	dalta	leagan inphriontáilte a chuirtear ar fáil	páipéar bán le línte tarraingthe air mar thábla simplí torthaí

Pointe sábháilteachta

Ná blaiseadh aon duine as aon chupán. Doirt an plúr go réidh ionas nach n-éireoidh sé ina scamall in aice le haghaidh aon duine; glan aon doirteadh láithreach; cuir stop le corraí fiáin; nigh na lámha tar éis gach rud a chur ar ais in ord.

Céimeanna teagaisc

- **Tús a chur leis:** Coinnigh in airde an cupán trédhearcach agus an spúnóg siúcra gan an siúcra a dhoirteadh isteach. Iarr trí nó ceithre thuairim go tapa faoin áit a dtéann an siúcra sa tae, agus ná ceartaigh iad — trí nóiméad amháin.
- **Ceist an lae agus focail an lae:** Scríobh an cheist agus na ceithre ábhar ar an gclár, abair an abairt ghearr faoin tuaslagadh uair amháin, agus ansin déanadh na daltaí tuar le páirtí. Bíodh vóta ranga ann; ná cuir mórán béime ar thuaslagán ná ar thástáil chothrom go dtí níos déanaí. Léirigh os ard creatlach an mhodha amháin: spúnóg chothrom amháin, corraigh fiche uair, féach go cúramach — ná hainmnigh na torthaí.
- **Pleanáil an tástáil chothrom:** Oibrigh an pleanálaí idirghníomhach don tástáil chothrom ar an gclár bán idirghníomhach: an t-ábhar → Athraigh; an dtuaslagann sé / cé chomh tapa → Tomhais; méid an uisce, an spúnóg, an corraí agus an cupán → Coinnigh mar an gcéanna. Mínigh os ard cén fáth a bhfuil tábhacht le gach rud a choinnítear mar an gcéanna, agus ansin ainmnigh an téarma tástáil chothrom agus na cártaí sórtáilte fós ar an scáileán.
- **Déan an tástáil tuaslagtha:** Bailíonn na grúpaí a dtráidirí; léirigh an siúcra uair amháin os comhair an ranga le spúnóg chothrom agus é a chorraí fiche uair go mall. Socraigh na focail ama leis an rang: go tapa / tar éis tamaill / ní ar chor ar bith. Siúil timpeall ag seiceáil go bhfuil spúnóga cothroma á n-úsáid, go bhfuil an corraí socair agus nach bhfuil éinne ag blaiseadh, fad a thástálann na grúpaí na ceithre ábhar ar fad agus a bhreacann siad nóta tar éis gach cupáin.
- **Taifead an méid a chonaiceamar:** Fág an sampla Chonaic mé / Sílim ar an gclár. Críochnaíonn na daltaí an siúcra, an salann, an gaineamh agus an plúr sa Dialann Imscrúdaithe ó na nótaí a bhreac siad — an dtuaslagann sé nó nach dtuaslagann, an focal ama, agus nóta gearr breathnóireachta a choinnítear scartha ón tátal.
- **Cad a léiríonn an fhianaise?:** Cuir torthaí dhá nó trí ghrúpa le chéile ar thábla ranga. Tarraing amach ó na daltaí go dtuaslagann an siúcra agus an salann, nach dtuaslagann an gaineamh, agus go ndéanann an plúr an t-uisce scamallach ach nach fíorthuaslagadh é sin. Ainmnigh an téarma tuaslagán anois: tá an solad ann i gcónaí, measctha tríd an uisce. Cuir an t-uisce siúcra trédhearcach i gcomparáid leis an bplúr scamallach má deir éinne gur thuaslag an plúr.
- **Críochnú agus slacht:** Déan an tseiceáil scoir fad a bhíonn an rang ag cur rudaí ar ais: taispeáin dhá chupán agus fiafraigh cé acu a thuaslag agus ar imigh an siúcra go deo. Doirt na cupáin sa doirteal (cuir an gaineamh sa bhosca bruscair má bhíonn gaiste an doirtil íogair), glan suas agus nigh na lámha.

Cad ba cheart a fheiceáil

Tuaslagann an siúcra go tapa; fanann an t-uisce trédhearcach. Tuaslagann an salann, ach is minic a thógann sé tamall; fanann an t-uisce trédhearcach. Ní thuaslagann an gaineamh: bíonn na gráinní le feiceáil i gcónaí agus téann siad go tóin an chupáin. Déanann an plúr an t-uisce scamallach agus d'fhéadfadh sé socrú ar thóin an chupáin; ní thuaslagann sé i ndáiríre, ach fanann gráinní beaga bídeacha ar crochadh san uisce. Má bhíonn an siúcra nó an salann mall, is gnách gur spúnóg charntha nó corraí míchothrom is cúis leis. Seiceáil na rudaí a choinnítear mar an gcéanna agus lig dóibh é a chorraí go mall fiche uair eile.

Míthuiscintí agus idirghabhálacha

- **Deir na daltaí gur imigh an siúcra as radharc nó gur scriosadh é — go bhfuil sé imithe go deo.** — Dírígh ar an gcupán siúcra trédhearcach agus fiafraigh an mbeadh blas milis ar an uisce. Seas leis an teachtaireacht: tá sé ann i gcónaí, measctha tríd an uisce — is tuaslagán é an meascán sin.
- **Deir na daltaí gur thuaslag an plúr toisc gur iompaigh an t-uisce bán nó scamallach.** — Coinnigh an cupán siúcra trédhearcach in aice leis an gcupán plúir scamallach. Tarraing aird ar aon phúdar atá socraithe ag an mbun: ní hionann uisce scamallach a bhfuil píosaí fós le feiceáil ann agus tuaslagadh.
- **Athraíonn na daltaí méid na spúnóige, leibhéal an uisce nó líon na n-uaireanta a chorraíonn siad idir ábhair, agus fós bíonn muinín acu as an gcomparáid.** — Stad ag an tráidire agus dírígh ar ais ar na cártaí Coinnigh mar an gcéanna: má d'athraigh an modh, ní féidir linn a rá an é an t-ábhar ba chúis leis an difríocht. Déan an tástáil arís le cupán amháin, le spúnóg chothrom agus é a chorraí fiche uair go mall.

Difreáil

Ag teacht chun cinn	Ag forbairt	Inniúil
• Lig don ghrúpa a fhógairt os ard cén bosca den tástáil chothrom ina dtéann gach cárta fad a tharraingíonn tú na cártaí ar an gclár bán idirghníomhach; cuir na daltaí ina mbeirteanna ag an tráidire ionas go gcoinneoidh páiste amháin an cupán socair fad a chomhaireann an páiste eile fiche casadh den spúnóg. • Glac le tic agus leis na trí fhocal ama sa dialann; cuir an chreatlach Chonaic mé / Sílim ar fáil ar an gclár do líne an tátail.	• Fiafraigh de na daltaí cén fáth nach féidir cárta ar nós an chaoi a gcorraímid a chur faoi Athraigh sula ndéanann siad an tástáil. • Tar éis dóibh taifeadadh, iarr orthu abairt amháin a scríobh sa dialann faoin toradh a chuir iontas orthu, nó sceitse a dhéanamh de chupán amháin roimh an gcorraí agus ina dhiaidh.	• Iarr orthu údar a thabhairt le gach cárta Coinnigh mar an gcéanna agus rud amháin a ainmniú a d'fhágfadh an tástáil míchothrom. • Iarr orthu a mhíniú i dteanga na dialainne cén fáth nach tuaslagán é an plúr scamallach mar atá san uisce siúcra trédhearcach, ag úsáid Chonaic mé / Sílim.

Nasc traschuraclaim

Déan nasc le gnáthchistíní na hÉireann — salann sa chócaireacht agus siúcra sa tae — agus le tomhais sa Mhatamaitic: an spúnóg chéanna, an líne uisce chéanna, an líon céanna uaireanta a chorraítear.